

nika so mi hvalili, da je prav dober godec, in da jim je osnoval lepo godbo. To je lepo; pa še lepše se mi je zdelo, ko sem zapazil, da je tukaj tudi precej prav izverstnih sadjorejcev. — Drugi dan sem jo vrezal k Savici, veličastnemu slapu. Došel sem pri bohinskem jezeru starega moza, ki je šel tudi po tej poti po opravlku, in mi je priljudno pokazal pot k Savici. Ko pridem do hobnečega slapa in vidim veličastno podobo, se mi dozdeva, kakor Čertomiru, ko

„ * * * * *
 Junak premišlja, kak bolj spodaj lena
 Voda razgraja, kak bregove stresa,
 In kak pred njo se gore ziblje stena,
 Kak skale podkupuje in drevesa,
 Kak do nebes leti nje jeze pena!
 Tak se zažene, se pozneje vstavi
 Mladeneč * * * * *“

Zajel sem kozarec bistre vode, ter jo spil, kakor slavni Vodnik nekdanj:

„Grem visoko pit Savico,
 Lepih pesmi hladni vir;
 Mojstra pevcov na zdravico
 Naj mi teče ta požir!“

(Dalje prih.)

Kratkočasnici.

„Po pravici ti povém“, pravi neki učiteljski pomočnik svojemu prijatelju, „jaz se vselej veselim, kadar otroke iz šole spustim.“ — „Kako je to!“ se začudi prijatelj „tedaj te ne veseli učiteljski stan, ne boš kaj prida opravil in storil za omiko našega naroda.“ — „Ti me ne razumeš“, pravi uni, „jaz se zavaljo nekaj drugega veselim, da šola mine.“ — „Zakaj li?“ — „Zavaljo nič drugega kot zato, da poberem po klopch kosce kraha, ki so ga učenci popustili.“

Pismo nekega šolmostra svojemu sosedu; „Ljubi moj prijatelj! Pišem Ti te verstice v veliki zadregi. Za jutri je napovedano, da imam v naši šoli očitno spraševanje, in jaz in moji učenci nismo še kar nič zanj pripravljeni. Bodi tako dober, in posodi mi iz svoje šole kakih 15 — 20 naj boljših dečkov in deklic; le 3 ure jih bom imel na posodi, in jih gotovo ne bom nič pokvaril, saj me poznaš, da sem

ves Tvoj
 stari J. J.

Novice.

Iz Zagreba. Izobraženost narodnega jezika se pri nas čedalje bolje razvija in omika ljudstva vse z večimi koraci napreduje. Temu vsemu porok so nam neprestane skerbi višjih naših gospodov, govorečih in pisecih raznoverstne sovete o poboljšanju sedanjih okolnost

šolskih. Čuje se namreč, da hočejo Hervati ustrojiti tudi višje šole dekliske, spoznavši terda to potrebo, ktera opazuje se ne le v tukajšnjem okrožju, temuč tudi, bi rekel, po vseh drugih deželah. Premišljevajoč verle sposobnosti ženske, kako so že nekatere domoljubke brez kakega posebnega izobraženja spisale izverstne sestavke ter mnogokrat premično kako pesmico zapele v slavo domovine, mora pač vsak spoznati živo to potrebo in izreči iskreno željo za stalno naredbo višjega zavoda dekliskega. Gotovo sega vsakemu človeku močno v serce, vidši kako so v sedanji dobi tudi slovenske domoljubke začele sejati cvetice po svojem književnem polju, ter tako vdeleževati se počele mučnega, obilnega našega dela. Ako bi te vnete pomagateljice naše bile kdaj imele priložnost, da se omikajo v višjih znanstvih kakor moški, svesti smo si, da bi krasno pisale. Da ne more pričakovati se bolji duševni pomoček od naših sedanjih domoljubek, morajo si nekteri sami pripisovati, da niso dozdej dostatno skerbeli za njih napredek: „Domovini, na kterih težkih poslih vdeležujejo se tudi ženske“, pravijo Hervati, „taki srečni domovini ne more grom ne pekeli, in noben sovražnik nič škodovati“. Kako zeló vnete so tudi hervatske domoljubke, o tem bi lahko veliko dogodkov povedal, ko bi ne bal se, da bi mi moj dopis s takim pripovedovanjem preveč dolg ne postal. Čudnovato je pa posebno to, da že otroci spoznajo svojo narodnost, deržeči se strogo njenih pravil, ter obetajo mnogo prihodnosti naši. „Kako se imenuješ?“ poprašam nedavno neko dekllico, skakačo v zali trobarvani surki okoli mene. „Slavica“ mi ta odgovori „in Hervatica sem“, pristavi dalje z užežnim slavjanskim glaskom, ter me hrabro v oči gleda, kakor bi se s krasnim imenom hotla ponositi. „Če bi ti zdaj na Kranjsko šla“ nadaljujem jaz „bi le hotla Slovenka biti?“ „Jaz ostanem vedno Hervatica“, mi bistrooka Slavica zaverne neuidljivoča tehtnosti izrečenih besed. To je mené dovoljen dokaz nenavadne domoljubnosti in živa priča, kako dalječ bi se znal izobraziti ženski spol, ako bi k temu le priliko imel. Nobeno čudo ni toraj, da so počeli iskreni sosedi naši Hervati marljivo pogovarjati se v javnih listih o teh zadevah, kterim pričakujemo kmali znatne pomoči. — Pred nekimi tedni zagledala je krasna novela „Kreol“ beli svet, ki jo je predstavila gospdč. Ljuboslava Gajeva, kjer moreš dobro viditi zmožnost žensko v pisanju, v kterim je imenovana gospodična zares verlo dobro izurjena. — Slovenski učitelji, kteri so postavljeni kot učitelj tudi ženskemu spolu, naj bi toraj nikakor ne terdili, da za žensko je dosti, če le brati in pisati umé. Pri koliko ženskih zgubila se je gotovo njih zmožnost popred, kakor so pokazati mogle urne svoje roke! —

Ena od naj važnejh vaj za otroke je tudi telovaja ali tako zvana gimnastika. Pri starih Rimcih in Gercih imeli so zavode, v kterih izobraževali se so v ti umetnosti, in, če ogledamo malo nazaj v povestnico, vidimo, kako močne in hrabre ljudi štele ste imenovani deželi. Tudi v ti zadevi se v Zagrebu za naredbo takega zavoda hvale in posnema vredno skerbi. Pri sednici gradskega zastopništva zaključeno je bilo 29. decembra prešlega leta, naj se od-

loči g. Singeru letna plača s 600 gold., kateri bode potem učitelj teh obligatnih vaj, namenjenih otrokom obojega spola. Isti dan glasili so tudi nekateri verli zastopniki in sklenili, naj se naredé v kratkem shodni koraci za obertniško šolo. Vidimo torej, da sosedu Hervati s potnim obrazom skerbijo vedno le za napredek svoje domovine in kako mogli bi mi potem roke križem deržati ter z oterjenim srcem gledati krasni razvitek omike in napredovanja hervatskega naroda? Tudi mi Slovenci imamo v sedanji dobi sila veliko dela; pa ravno zdaj opazuje se še nekaka nebriljivost pri posameznih piscih naših. Perva naša naloga sedanja je, da svoj jezik čistimo, v katerem nahaja se še marsikaj ptujega smrada. Moramo ga tedaj skerbljivo trebiti, kakor gerdo ljuliko iz dobre pšenice, ako hočemo, da dospemo kmali na tisti verhuncé omike, na ktereга nas vabijo vsi drugi pošteni narodi. V tem obziru svetovalo je že mnogo gospodov, verlih naših dopisnikov za nekatere zeló vabljive besede, ktere naj bi opustili in poprijeli se družih primernejih.*) Ali dozdej bilo je še vse skoro bob v steno. Zeló redko zapazujemo, da bi kdo pobrinil se za popravo in oliko našega jezika, ravno tako, kakor bi nekateri hitro pozabili prebranih člankov ali pa celó ne brali takih podučnih reči. Učeni ljudje naveličajo se kmali potem takega pisanja, ko vidijo, da ni nič posnemovavcov. Sedanji čas zahteva veliko od nas, da vsako stvar berzo prevdarjamo z umom in s peresom, da tako čistimo svoj jezik, ter boljega izročimo prihodnjikom svojim, kakor smo ga prejeli od svojih sprednikov. Še bi dalje pisal, pa se bojim, da ne bi pregloboko v stvar zašel in pridigovati ne začel, ker vem, da pri tacih stvareh veržejo nekateri bravci „Tovarševi“ tak list koj v kot.

Zime pri nas prav nič ni; dnevi so pa vendar neugodni. Kakor govoré po tukajšnih okolicah, nam letos kuga proti, posebno, ker v Bosni se je ta nesreča že kazati počela. Da bi le Bog to nesrečo od nas odverniti hotel! — V našem kazalištu se vsaki teden igrajo hervatske narodne igre. O nemškem kazalištu ni tu duha ne sluha. 11. januarja igrali so izverstno „Smert kralja Dečanskoga žalostno igro v 5. činih na korist gospdč. predstavljaičice Adelsheimove. V ti, kakor tudi v veliko drugih igrah pokazali so Hervati očevidno, da marljivost vse težkoče premaga. — Za danes z Bogom! L. T.

Iz Kačjeka pod Mariborom. Prav veselo se nam dozdeva, da se še sem ter tje vendar kdo vzdigne in govori za poboljšanje učiteljskega stana. Važen je bil sastavek v „Stimmen aus Innerösterreich,“ kojega je spisal g. Wiegele. — Bog razsvetli tudi naše po-

*) Svet nekega gosp. dopisnika, naj bi rabili učiteljski pomočnik namesto podučitelj, ravno tako kakor nazivamo z duhovnim pomočnikom kaplane ne s podduhovnom, je popolnoma dober, ter zasluži, da bi gosp. dopisnika posnemali v ti zadevi. Vendar pa besede podučitelj ni treba opustiti, posebno, ako jo od glagola podučevati izvadjamo. Po mojih mislih bilo bi toraj primerno, ako bi hišne učitelje, ali tako zvaue inštruktorje, kateri deco le v šolskih vedah podučujejo in ne učijo, podučitelji imenovali. V tem obziru ne bi mogla potem nobena napęnost razumevati se.

slance deželnega zbora, da bodo potegovali se za vse, kar nam je treba. — Kaj več o žalostnem stanu nekterih učiteljev in učiteljskih pomočnikov pisati, bi bilo kaplje v morje nositi, ker naši verli poslanci večidel že na tanko poznajo vse naše stiske in rane.

Preljubi „Tovars“! Nevoljno ti naznanjam, da Tvoje potovanje po pošti do nas je zelo slabo; tri liste sem prejel, koji so, Bog zna, po katerih kotih se že potikali, in vendar je napis prav natančen. Menda mislijo nekteri, da v prebranega „Tovarsa“ kakor v „Tagespost“ i. t. d. klobase zavijamo; 23. list sem še le zdaj vsega umazanega prejel. — Prašam le: „Zakaj pa“ „Oesterreichischer Schulbote“ ne zaide in redno prihaja?

Še ena želja me teži, ktero bi rad, da bi jo, Ti, ljubi „Tovars“, vzel v torbico. Zložnost je pri vsakem gospodarstvu zlahka podlaga. Imamo vse precej lepo vredeno; le nekaj nam še manjka, t. j. zložnosti pri cerkvenih pesmih in napevih. Moja, in mislim veliko zlogoljubnih učencikov pravična želja je in tudi očitna prošnja: Naj bi se kak bistri gospod učenik in umni orglavec poprijel lepega in imenitnega dela, in naj bi zbiral od vseh strani pesni in napeve za sv. cerkvene opravila pri božji službi; kar bi bilo dobrega, naj bi sestavil in višji duhovski gosposki predložil, in kar bi bilo poterjeno, naj bi se izdalo po naročilni poti. Tako bi mi imeli kmali lepo p e s m a r i c o, od ktere je naš „Tovars“ že v svojem prvem tečaju govoril, — in vseh zmešnjav bi bil konec. Bog daj, da bi se to kterikrat izvršilo!

J. Vlastenski.

Blizo suhe krajine. — Lahko bi Ti, ljubi „Tovars“ moj, zdaj kako okroglo predpustnico povedal, p. kako se pri nas ženijo, kako skerbno se poprašuje po bogatih dekljih, kako se snubači za večo doto poganjajo, kako se v tujem jeziku delajo ženitne pisma, kako draga je nekteremu ženinu nevesta, če je tudi ptujka, da revež namreč celi predpust po več ur na teden k spraševanju hodi, in božec še le po velikinoči doverši svoj rigorozum, kako pa tudi marsikteri namesto dobre družice „kupi mačko v zaklju“: pa vem, da Ti ne bi s tem vstregel, kajti Te take posvetne reči kaj malo mikajo. — Povem Ti raji nekaj drugega.

Na jo zastavico, ljubi „Tovars“! Stavim pa, da je ne uganeš, dasiravno laško razumeš, in nam mnogokrat tudi kako latinsko prav modro poveš. —

Kaj pomeni po slovenski: „Cita unika“? Ravno tako jo je tudi meni nekdo povedal; pa presneto mi je bila težka! Naj Ti jo razložim, da si ne boš prehudo glavo belil!

Nekega mladega slovenskega tovarša pridšega nazaj iz Ljubljane, kjer se je jeseni nekaj dni mudil, vprašam, kaj je kaj v Ljb. novega. Med drugimi novicami mi pripoveduje, da je pri „elefantu“ napis vidil z lepimi čerkami: „Citaunika“, kojega pa ne razumé.

Tudi jaz bi ne bil vganil pomena tega čudnega napisa, če mi ne bil moj dragi tovarš sam pred naznanil kraj, kjer ga je vidil in bral, namreč v gostivnici pri Mokarju nad vratmi čitavnice. — Zavzamem se nad toliko tovarševo nevednostjo; povem in razložim

mu potem pomen tega napisa, važin namen čitavnice itd. Zapazil sem dalje, da mu tudi slovenski časopisi niso znani, in da Tebe, ljubi „Tovarsš“, le po imenu nekoliko pozna.

Miloval sem svojega sodelavca, da more v taki tamoti že toliko časa tapati; dam mu nekaj listov „Novic“, ter mu pokažem tudi Tvoje prijetno obličje, in mu priporočujem, da naj bere zlasti slovenske časnike, knjige itd. In glej, ljubi „Tovarsš!“ moje besede niso bile „hob v steno“; zdaj vidiš pri mojem spreobrnjenecu razun imenovanih časopisov, tudi verli novi časnik „Naprej!“

Naprej! tedaj predragi sodelavci na učiteljskem polju, naprej z omiko naše šolske mladosti, pa še bolj naprej s svojo lastno omiko: z branjem, ne samo šolskih knjig, temuč tudi marljivih časopisov slovenskih. — Prišla je dolgo zaželeno doba, v kateri moremo naši slovenski mladini bolj koristiti, kot nekdam; posebno, kjer se učenikom ni treba toliko z nemščino ukvarjati. Blagor vam! blagor vašim učencem! — Ne bodimo tedaj sebični najemuiki, ampak živimo in delajmo vse le za blagor in dušni in telesni prid nam izročenihi otrok. Le tako homo izverševali naloge svojega imenitnega, svetega poklica.

J. R...ški.

Iz Ljubljane. V Oseku je prišla na svitlo „Zora“, učiteljska knjiga, ktera bo menda vsako leto izhajala. Vreduje jo g. A. V. Truheljka. Čisti dohodki te knjige so namenjeni učiteljskim sinom, ki si izvolijo učiteljski stan. Zavoljo lahko razumljivega jezika in dobrega blaga, ki ga ima, jo tudi priporočamo slov. učiteljem. — Tudi v Trenčini je jel izhajati verli učiteljski časopis pod naslovom: „Slovensky národní učitel.“ — Pri g. J. Giontini-tu v Ljubljani je na svitlo prišla: „Bohinjska popotnica“, sostavil in poklonil slavnemu državnemu svetovavcu gosp. dr. L. Tomanu Drag. Kristof, učitelj na bohinjski Bistrici — prav krepka sostava. — 29. pret. m. smo pokopali mnogo zaslužnega slov. pisatelja g. Fr. Malavašič-a, kteri je še pri lanskí Vodnikovi besedi v tukajšni narodni čitavnici govoril. Pri letošnji slovesni besedi 2. t. m. ob 8. uri zvečer se bo tudi pela in z godbo spremljala veličastna Koseskova pesem: „Kdo je mar?“ po napevu poslavljenem z darilom 10 cekinov.

Prememba v učiteljskem stanu.

V ljubljanski škofii. G. Franc Zorè, učitelj v Spodnjem Tunju, je zaterdno postavljen.

Listnica. G. g. V. pri sv. B., M. pri sv. D. in K. v B.: Poslali smo vse liste že prvič po redu. G. T. A.: Hvala za lepi napev. Toda ne vemo, kdaj bo „Tovarsš“ toliko krepek, da bo mogel svojim čast. bravecem nositi muzikalne priloge.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milho.